

TEZĂUR LITURGIC
17 NOIEMBRIE

VIATA
SF. IERARH
GRIGORIE
TAUMATURGUL,
EPISCOPUL
NEOCEZAREEI
PONTULUI

ROMAN, 1993

VIAȚA SF. IERARH GRIGORIE TAUMATURGUL, EPISCOPUL NEOCEZAREEI PONTULUI

Sfântul Grigorie s-a născut în slăvita și marea cetate a Neocezareei din părinți necredincioși. Apoi, din copilărie rămânând orfan, a fost dat la învățături elinești, unde, învățând, a început să priceapă înțelepciunea cea desăvârșită, care este cunoștința adevăratului Dumnezeu; căci din făpturi cunoștea pe Făcătorul și se sârguia a-I bineplăcea Lui cu viață înțeleaptă.

Auzind învățătura Sfintei Evanghelii, îndată s-a făcut următor al ei. Apoi, luând botezul, viețuia întru desăvârșirea Evangheliei, adică întru curățenie și neagoniseală, lepădând toate deșertăciunile lumești și părăsind plăcerile trupului, își păzea curățenia fecioriei sale cu mare înfrânare, căci până la fericitul său sfârșit n-a cunoscut păcat trupesc. Astfel, s-a păzit pe sine de păcat și de necurăție pentru ca mai bine să placă lui Dumnezeu, Celui curat și fără de păcat, Care S-a născut din Preacurata Fecioară. Aceluia dăruindu-se din tinerețe, sporea cu ajutorul Lui din putere în putere și din bunătăți în bunătăți și umblă în calea vieții fără prihană.

De aceea era iubit de Dumnezeu și de oamenii buni, iar de cei răi era urât. Căci, fiind mulțime de tineri ca să învețe înțelepciunea filosofiei și a medicinei și învățând el împreună cu aceia, fiind încă tânăr, au început să-l urască pentru viața lui plină de înțelepciune și fără prihană. Căci aceia, fiind robiți de neînfrânare și de patimi, trăiau în necurăție, intrând prin casele de desfrânare, după cum era obiceiul tinerilor pagini. Iar Sfântul Grigorie, fiind tânăr creștin, se abătea de la orice cale necurată și ura fărădelegea. Precum este crinul în mijlocul spinilor, așa înflorea el cu curătenia în mijlocul celor necurați.

Fiind cunoscută multora viața sa cea curată și fără de prihană, mulți filosofi dintre cei mai renumiți și unii cetățeni îl cinsteau și-l laudau mult. Iar cei de o vârstă cu el, neputând să privească spre un tânăr ca acesta, care întrecea cu înfrânarea și curătenia nu numai pe cei tineri, ci și pe cei bătrâni, s-au gândit să-i aducă necinste în popor, cum că ar trăi în necurăție ca și alții, ca astfel să strice numele lui cel bun cu care era laudat de toți. Deci au îndemnat asupra lui o desfrânată ca să grăiască fărădelege despre acest drept și să-i scoată nume rău tinărului cel nevinovat și curat cu inima.

Odată, pe când era sfântul într-un loc cu niște filosofi vestiți și cu dascălii cei mai de frunte vorbind împreună, s-a apropiat de dânsul desfrânată, îndemnată de cei de o vârstă cu el, cerând fără rușine plată pentru păcatul trupesc ce zicea că l-ar fi săvârșit cu dânsa. Auzind aceasta, toți se mirau, iar unii dintr-înșii s-au tulburat, crezând că este lucru adevărat. Alții însă n-au crezut cuvintele aceleia, știind pe Grigorie că este curat și înțelept și o alungau pe acea desfrânată fără de rușine. Ea însă, strigând cu glas mare, supăra pe sfântul să-i dea plată pentru desfrânare. Sfântul Grigorie s-a rușinat, auzind niște cuvinte ca acelea fără de rușine și neadevărate de la acea femeie cunoscută ca desfrânata de o mulțime de oameni cinstiți, ba chiar ca o fecioară curată se rumenea la față.

Sfântul, fiind fără de răutate și blând, nu i-a zis nimic aspru, nici n-a arătat vreun fel de mânie, nici nu se îndrepta și nici nu punea înainte martori ai nevinovăției sale. Apoi cu blândețe a zis către un prieten al său: „Dă-i degrabă prețul pe care îl cere ca să se ducă de la noi și să nu ne supere mai mult”. Iar prietenul lui îndată i-a dat cât a cerut, răscumpărând pe Grigorie de nevinovată rușine.

Însă Dumnezeu, Care este în cer martor credincios a descoperit acea nedreptate, trimițând un duh

necurat asupra acelei desfrânate fără de rușine și mincinoasă. Astfel, când a luat în mâinile sale plata cea nedreaptă, îndată a primit pedeapsă cumplită, căci a năvălit diavolul asupra ei și a început s-o chinuie înaintea tuturor. Apoi acea necurată femeie a căzut la pământ și strigă cu glas înfricoșat și tremura cu tot trupul, scrâșnind din dinți și tăvălindu-se, încât cei ce erau acolo de față s-au umplut de mare frică, văzând grabnica și cumplita izbândă pentru nevinovatul tânăr. Deci, n-a încetat diavolul a o chinui, până când Sfântul Grigorie n-a făcut rugăciune cu sârguință către Dumnezeu pentru dânsa și a gonit pe diavoli. Așa a fost începutul sfințeniei și minunilor lui, încă din tinerețe, lucru de care se minunau cei bătrâni.

Deci, avea el acolo un prieten care se numea Fermian și era de neam din Capadocia, bine priceput și cu obiceiuri bune. Aceluia i-a descoperit Sfântul Grigorie gândul inimii sale, cum că voiește să lase toate și să slujească lui Dumnezeu. Deci l-a aflat și pe Fermian având același gând și pe aceeași cale voind a călători împreună cu dânsul. Sfătuindu-se împreună, au lăsat amândoi filosofia cea din afară și, ieșind din școlile elinești, s-au dus să învețe înțelepciunea creștinească și tainele dumnezeieștii Scripturi. În acea vreme Origen, care până atunci nu căzuse în eres, era dascăl preaslăvit între creștini. Deci, mergând Sfântul

Grigorie către Origen împreună cu prietenul său Fermian, s-au pus pe învățatură și au petrecut la dânsul vreme îndelungată. Apoi s-a întors în patria sa, Neocezarea.

Cetățenii Neocezarei și toți cunoscuții, văzând înțelepciunea lui cea mare, voiau să-l aibă între dânșii ca pe un cetățean cinstit și îndreptător al cetății. El însă, fugind de mândria și de slavă lumească cea deșartă și de cursele vrăjmașului cele cu multe împletituri ce sunt în lume, a ieșit din cetate și din patria sa și s-a sălășluit în pustie, viețuind cu înfrânare. Iar nevoințele și ostenele lui, numai singur Dumnezeu le știe, Cel ce a zidit inimile noastre și înțelege toate lucrurile.

Petrecând Sfântul Grigorie în pustie și îndeletnicindu-se în gândiri către Dumnezeu, fericitul Fedim, episcopul cetății Amasiei din Capadocia, aflând despre dânsul, voia să-l scoată din pustie spre ajutorul Bisericii lui Hristos și să-l pună arhieru și învățător, pentru că mai înainte vedea în dânsul darul lui Dumnezeu cum că are să fie mare stâlp al Bisericii și întăritor al credinței.

Având Sfântul Grigorie darul mai înainte vederii și cunoscând că episcopul vrea să-l ia din pustie spre slujba Bisericii, se ascundea dinaintea lui, judecându-se a fi nevrednic de o asemenea treaptă

și umbla din loc în loc prin pustie ca să nu-l poată afla. Dar fericitul Fedim îl căuta cu sârguință și cu rugăciuni îl chemă din pustie la dânsul. Însă, neputând despărți de pustie pe iubitorul de pustie și a-l aduce în cetatea Amasiei pentru hirotonie, a făcut un lucru străin și neobișnuit. Fiind îndemnat de Duhul lui Dumnezeu și aprins cu râvnă pentru Sfânta Biserică, n-a ținut seama că Grigorie nu a venit acolo la dânsul și că nu puțină depărtare este între dânșii, fiindcă de la cetatea Amasiei până la pustia aceea unde viețuia Sfântul Grigorie era cale de trei zile.

Episcopul Fedim, neținând seama de depărtarea aceea dintre dânșii, a sfințit pe Grigorie episcop al Bisericii Neocezareei, deși nu venise el acolo de față. Căci, căutând către Dumnezeu, a zis: „Tu, Cea ce toate le știi, Dumnezeule, și toate le poți, caută în ceasul acesta spre mine și spre Grigorie, și săvârșește cu darul Tău, hirotonisirea lui”. Astfel l-a hirotonit pe fericitul, nefiind de față. Despre aceasta mărturisește Sfântul Grigorie de Nișă, care a scris viața acestui sfânt, fapt ce se întărește și în canonul din Minei, în pesna a cincea, adevărind astfel: „Stătătorul înaintea lui Dumnezeu, Fedim, fiind aprins de râvnă, te-a uns pe tine, părinte, nefiind tu de față, bizuindu-se pe bună ta credință și pe viața ta cea curată, grăitorule de Dumnezeu, Grigorie”. În acest chip minunat, fericitul Fedim a

săvârșit hirotonia lui Grigorie; deci și nevenind el, s-a supus a primi cărma Bisericii. Căci cum putea a se împotrivi voii dumnezeiești? Însă mai întâi a făcut rugăciune, cerând de sus ajutor pentru un lucru dumnezeiesc ca acesta.

În acea vreme începea eresul lui Pavel de Samosata, pentru care Sfântul Grigorie, fiind într-o nepricepere, se rugă cu sârguință lui Dumnezeu și Maicii Sale, ca să-i arate credința cea adevărată. Într-o noapte, rugându-se mai cu sârguință, i s-a arătat Preacurata Fecioară Maria, strălucind ca soarele, împreună cu Sfântul Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu, care era îmbrăcat în veșminte arhieresti. Arătând Preacurata Fecioară cu mâna spre Sfântul Grigorie, a poruncit Sfântului Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu, să-l învețe taina Sfintei Treimi și cum se cade a crede drept. Deci, în puțină vreme, Sfântul Grigorie a fost învățat, din porunca Maicii Domnului, de către Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu mari taine dumnezeiești și a pătruns adâncul înțelepciunii.

Acestea erau cuvintele descoperirii grăite de Sfântul Ioan: „Unul este Dumnezeu, Părintele Cuvântului Celui viu, al învățăturii celei ipostatice, al puterii și al tainei celei veșnice, născătorul desăvârșit al Celui desăvârșit, Tatăl Fiului, Cel Unul născut. Unul Domnul, Unul dintru Unul,

Dumnezeu din Dumnezeu, asemănarea și chipul Dumnezeirii; Cuvântul lucrător, înțelepciunea care ține alcătuirea celor ce sunt și puterea cea făcătoare a toată făptura; Fiul Cel adevărat al Părintelui Celui adevărat, Fiul Cel nevăzut al Părintelui Celui nevăzut, Cel desăvârșit al Celui desăvârșit; Cel fără de moarte și veșnic al Celui veșnic.

Unul Duhul Sfânt, Care are ființă de la Tatăl și prin Fiul este arătat oamenilor; chipul cel desăvârșit, viața, pricina celor ce viețuiesc, izvor sfânt, sfințenia care dă sfințenie, întru care se descoperă Dumnezeu Tatăl, Care este mai presus de toate, și Dumnezeu Fiul prin Care sunt toate. Treimea cea desăvârșită, Care cu slavă, cu veșnicia și cu împărăția nu se desparte, nici se depărtează; căci nici nu este ceva zidit sau făcut în Sfânta Treime, nici adaos, adică să fie ceva ce n-ar fi fost mai întâi și după aceea să fi venit. Nici Fiul n-a fost cândva să nu fi fost întru Tatăl, nici Duhul întru Fiul, că neprefăcută și neschimbată este Treimea, totdeauna aceeași”.

Aceste cuvinte care au fost grăite de Sfântul Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu, după vedenia aceea, le-a scris Sfântul Grigorie cu mâna sa și a fost păstrată acea scrisoare multă vreme, până la stăpânirea agarenilor, adică a turcilor, în Biserica

Neocezareei. Apoi sculându-se, s-a dus la Neocezareea. Atunci toată cetatea aceea era într-un întineric închinării la idoli, fiind acolo mulțime de idoli și de capiști idolești. Acolo se aduceau mulțime de jertfe idolilor, încât tot văzduhul era plin de mirosuri ce ieșeau din dobitoacele înjunghiate și arse ca jertfă; numai câteva suflete de creștini erau în cetatea aceea, ce avea atâta mulțime de popor.

Sfântul Grigorie, mergând la Neocezareea, în cale a avut prilej să dea de o capiște idolească. Era atunci seară și căzuse o ploaie mare, de aceea sfântul a fost nevoit să intre în acea capiște idolească, împreună cu călătorii și a rămas într-însa. Acolo erau mulți idoli în care viețuiau draci și se arătau aievea slujitorilor lor și vorbeau cu ei. Deci, înnoptând Sfântul Grigorie acolo, își săvârșea obișnuitele sale rugăciuni de miezul nopții și de dimineață, însemnând cu semnul Crucii văzduhul spurcat de jertfele idolești. Iar dracii, înfricoșându-se de semnul Sfintei Cruci și de rugăciunile Sfântului Grigorie, au lăsat capiștea și au fugit.

Făcându-se ziuă, Sfântul Grigorie și-a urmat calea sa, care îi era înaintea, împreună cu ceilalți călători, iar popa cel idolesc a intrat în capiște, după obiceiul său, vrând să aducă jertfă idolilor, însă n-a găsit pe draci căci fugiseră de acolo. Dar, deși

aducea jertfă dracilor, nu i se arătau, precum se obișnuise mai înainte, încât slujitorul nu pricepea pentru care pricină au fugit zeii săi din capiște. El i-a rugat mult să se întoarcă iarăși la locul lor. Dar ei de departe strigau, zicând: „Nu putem să intrăm acolo, unde a fost străinul acela care mergea din pustie la Neocezarea”. Auzind acestea slujitorul, a alergat către Sfântul Grigorie și, ajungându-l, l-a oprit, strigând la el cu mânie, de ce a îndrăznit să intre în capiștea zeilor lor, fiind creștin, căci pentru această pricină zeii au urât locul acela. Apoi slujitorul s-a dus de acolo, îngrozind pe Sfântul cu judecată împărătească, vrând ca îndată să-l ducă cu sila către chinuitor.

Sfântul Grigorie, potolind mânia lui cu cuvinte blânde și înțelepte, a zis mai pe urmă: „Astfel este Dumnezeu meu, că și dracilor poruncește, și mie mi-a dat putere asupra lor, încât și ei mă ascultă”. Iar slujitorul, auzind acestea, și-a potolit mânia, și a rugat pe Sfântul să poruncească zeilor să se întoarcă iar la locurile lor. Iar Sfântul, luând o bucățică de hârtie din cărticica sa, a scris pe dânsa aceste cuvinte: „Eu, Grigorie, îți poruncesc, satano, intră!”. Și a dat hârtiuța aceea slujitorului, poruncindu-i să o pună pe altarul necuraților zei. Apoi îndată s-au întors dracii în capiște, vorbind cu el ca și mai înainte.

Slujitorul s-a înspăimântat, minunându-se de o putere dumnezeiască ca aceea care era în Sfântul Grigorie, căci poruncește dracilor cu cuvântul și-l ascultă pe el. Apoi iarăși a alergat după dânsul și, ajungându-l, fiindcă încă nu ajunsese în cetate, l-a întrebat de unde are o putere ca aceea, încât și zii lor păgânești se tem de dânsul și-i ascultă porunca lui. Iar Sfântul Grigorie, văzând inima slujitorului lesne de înduplecat către sfânta credință, a început a-i spune despre Unul adevăratul Dumnezeu, Care pe toate le-a zidit cu cuvântul. Și astfel îi spunea taina sfintei credințe ortodoxe.

Pe când vorbeau ei, mergând pe cale, popa idolesc a rugat pe Sfântul Grigorie să facă vreo minune spre arătarea mai cu dinadinsul a credinței sale. Atunci s-a întâmplat că era acolo o piatră mare, ca un munte, pe care nici un fel de putere omenească nu putea să o miște din loc. Acelei pietre i-a poruncit Sfântul Grigorie, cu numele lui Hristos, să se miște din locul său. Atunci piatra singură de sine mergea în alt loc, unde voia popă, încât l-a cuprins frica de acea minune preaslăvită și a mărturisit că Unul este Adevăratul și Atotputernicul Dumnezeu, Cel propovăduit de Sfântul Grigorie și nu este altul afară de El. Acel fapt s-a vestit pretutindeni, încât în Neocezarea a știut tot poporul despre minunile Sfântului Grigorie și despre stăpânirea lui peste draci. Și s-a

înștiințat toată cetatea de venirea lui, mulțime de popor ieșindu-i întru întâmpinare, vrând a-l vedea. Căci auziseră despre dânsul că a mutat în alt loc numai cu cuvântul acea piatră mare și că poruncește zeilor și-l ascultă pe dânsul.

Sfântul Grigorie, intrând în cetate, a aflat numai șaptesprezece suflete de credincioși, iar ceilalți oameni se închinau idolilor celor fără suflet și slăveau pe diavoli. Deci se ruga lui Dumnezeu în ascunsul inimii sale să caute spre zidirea Sa și să lumineze atâta mulțime de popor care rătăcește și să-l întoarcă pe calea mântuirii. El a fost primit în casa unui bărbat cinstit, fiind cel mai de frunte din cetate, cu numele de Musonie; și petrecea acolo, învățând pe oameni cunoștința adevăratului Dumnezeu, în care sporea cu ajutorul Lui, încât nu trecea nici o zi fără câștigarea sufletelor omenești. Căci se adună și Sfântul Grigorie în casa lui Musonie, cu mulțime de popor, cu femeile și cu copiii lor, ca să audă învățătura și să vadă vindecările și minunile ce se făceau de către dânsul, izgonind din oameni duhurile cele viclene. De aceea din zi în zi se adăuga și se înmulțea numărul credincioșilor. Apoi, în puțină vreme, a zidit o biserică preaminunată din averea oamenilor care au crezut în Domnul. Căci ei, tot ce aveau dădeau Sfântului pentru zidirea bisericii și își deschideau vistieriile lor pentru împodobirea casei

Domnului, pentru hrana săracilor și trebuința bolnavilor, oricât ar fi fost de trebuință.

Deci cuvântul lui Dumnezeu sporea în Neocezarea și sfânta credință se înmulțea, iar închinarea idolilor dispărea și se pustiau capiștile lor cele urâte, idoli se zdrobeau, iar numele Domnului și Dumnezeului nostru Iisus Hristos era preamărit în Neocezarea, unde se săvârșeau prin Sfântul Grigorie, cu puterea lui Dumnezeu, minuni prea mari și înfricoșate.

Doi frați, după moartea tatălui lor, au rămas moștenitori ai unei mari avuții pe care au împărțit-o între dâșii. Apoi mai aveau și un iezer mare, pentru care se sfădeau căci fiecare dintre dâșii dorea să-l aibă singur întreg; deci și-au ales ca judecător pe făcătorul de minuni, Grigorie. Mergând Sfântul către dâșii la iezer, voia să facă pace între ei, dar n-a sporit nimic cu cuvintele pentru că amândoi erau neînduplecați și nu voiau să se lase unul pe altul să aibă parte de iezer. După multă sfadă voiau să facă chiar război între dâșii, pentru că în amândouă părțile era popor mult și de-abia a putut Sfântul să-i potolească în acea zi să nu facă război.

Făcându-se seară s-au dus pe la casele lor, amânând războiul pe a doua zi, iar Sfântul a

rămas singur lângă iezer și, petrecând toată noaptea în rugăciuni, a poruncit iezerului, în numele Domnului să se usuce de tot și să nu rămână nici picătură de apă și nici tină într-însul, ci să fie pământ bun de arăt și de semănat. Deci s-a făcut așa, căci deodată nu se știe unde s-a ascuns apa și s-a făcut pământ uscat.

A doua zi, venind frații la iezer cu mulțime de oameni înarmați ca să facă război, n-au aflat în locul unde era iezerul nici o picătură de apă și, ca și cum n-ar fi fost niciodată apă acolo, au aflat pământ înverzit. Mirându-se de aceasta, frații s-au împăcat între dâșii, iar toți oamenii preamăreau pe Dumnezeu.

Astfel de judecată dreaptă a făcut făcătorul de minuni, căci acolo unde nu putea să fie pace între frați și era aproape a se face război, a uscat iezerul cu apă ca să nu se ia dragostea lor dintre frați.

În pământul acela este un râu ce se numește Licos, care primăvara se umplea cu apă, încât ieșea din matca sa și, vărsându-se în satele, câmpiile, grădinile și livezile care erau în apropiere, făcea mare pagubă semănăturilor și poporului. Auzind poporul care trăia pe marginea râului aceluia, despre Sfântul Grigorie al Neocezareei, făcătorul de minuni, cum că are stăpânire peste ape - căci

aflaseră că a poruncit iezerului celui mare și s-a uscat -, s-au adunat toți de la mic la mare și, mergând la Sfântul, au căzut la picioarele sale, rugându-l să fie milostiv și să potolească pornirea râului, care atunci, mai mult ca oricând, vărsase și înecase multe sate. Iar Sfântul a zis către dânșii: „Singur Dumnezeu a pus hotar apelor și nu pot să curgă altfel, decât numai așa precum le-a poruncit El”. Iar ei supărau pe Sfântul cu rugămintea. Deci Sfântul, văzând necazul lor, a mers împreună cu ei la râul acela.

Venind la malurile care formau albia râului când nu era revărsat, a înfipt acolo toiagul său, zicând: „Hristos îți poruncește ție, râule, ca să nu mai ieși din hotarele tale, nici să-ți mai verși apele mai departe, ci să curgi între aceste maluri cu rânduială”. Apoi îndată toiagul cel înfipt a crescut stejar mare, iar apele s-au adunat cu rânduiala în mijlocul malurilor. De atunci, niciodată nu s-a mai revărsat râul acela ci, când se înmulțeau apele și se apropiau de stejar, îndată se întorceau înapoi și nu mai înecau holdele oamenilor.

Odată acest sfânt făcător de minuni a vrut să zidească o biserică la un loc frumos, aproape de un munte. Începând el a pune temelia, locul era strâmt și nu putea să-l mai lărgească din cauza muntelui aceuia. Deci, Sfântul a stat la rugăciune.

Și, rugându-se din destul, a poruncit muntelui, în numele lui Iisus Hristos, să se miște și să se îndepărteze de la locul său, cât trebuia pentru lărgirea bisericii. Apoi îndată s-a cutremurat muntele și, mișcându-se, s-a depărtat făcând destul loc pentru lărgimea temeliei bisericii. Astfel era credința acestui plăcut al lui Dumnezeu, încât muta și munții. Mulți dintre necredincioși, văzând o astfel de minune, se întorceau către Domnul și se botezau de către Sfântul; iar vestea despre dânsul străbătea pretutindeni pentru minunile cele mari pe care le făcea cu puterea lui Dumnezeu, de care era plin.

Oarecând, fiind Sfântul Grigorie în cetatea Comani pentru alegerea episcopului - când a fost ales un bărbat vrednic, adică Sfântul Alexandru, care mai pe urmă s-a învrednicit cununii mucenicești -, întorcându-se el de acolo, oarecare din necredincioșii evrei au vrut să râdă de Sfântul, zicând că nu are întru el Duhul lui Dumnezeu. Astfel, ei au pregătit un lucru întru acest chip: pe calea pe unde avea să meargă Sfântul, au pus un evreu gol între dânșii, ca și cum ar fi fost mort, iar ei se prefăceau că s-ar tângui pentru el. Când Sfântul a trecut pe lângă dânșii, au început să-l roage să arate milă spre acel mort și să-i acopere trupul. Iar el, dezbrăcând haina sa cea de deasupra și, dând-o lor, s-a dus. Ei, însă, au

început a râde și a batjocori pe Sfântul, zicând: „De-ar fi avut Duhul lui Dumnezeu întru el, ar fi cunoscut că nu zace un om mort, ci unul viu”. Și au început a-l striga pe cel culcat ca să se scoale. Dar Dumnezeu a întors asupra lor o batjocoră ca aceea, căci într-adevăr a rămas mort tovarășul lor. Iar lor, părîndu-li-se că a adormit, îl loveau peste coaste ca să-l trezească, strigându-l cu mare glas, dar el nu le da nici un răspuns, căci adormise somnul cel veșnic. Deci, văzându-l mort, râsul lor s-a schimbat într-o adevărată tânguire și și-au îngropat mortul lor.

Când s-a pornit prigoană asupra creștinilor, în vremea împărăției necredinciosului Dioclețian, a ieșit poruncă împărătească în toate locurile, ca toți creștinii să fie siliți către închinarea idolilor, iar cei ce nu se vor pleca poruncii împărătești, să fie chinuiți și omorâți. Atunci Sfântul Grigorie a sfătuit turma să se ascundă, adică cei ce nu au putere și darul lui Dumnezeu pentru răbdarea chinurilor celor cumplite, că nu cumva, dându-se cineva cu îndrăzneală chinuitorilor și văzând muncile cele înfricoșate, îndată să se sperie și, neputând răbda acele chinuri, să cadă din credința în Dumnezeu. „Căci mai bine este, zicea el, a se ascunde puțină vreme și a aștepta chemarea și ajutorul Domnului Dumnezeu către nevoița cea mucenicească, decât să lepede credința”.

Sfătuind astfel pe cei credincioși, s-a sculat și, luând pe unul din diaconii săi, s-a dus în pustie și s-a ascuns de pagini. Venind prigonitorii împăratului în cetatea Neocezareei, îl căutau mai întâi pe Sfântul Grigorie, spre chinuire, ca pe cel ce era în partea aceea capul tuturor creștinilor și păstor al oilor celor cuvântătoare. Dar niște pagini, înștiințându-se despre dânsul că s-a ascuns într-un munte, au spus ostașilor și i-au dus pe dânsii până la muntele acela. Atunci ei au alergat cu sângeală la munte, ca niște câini gata să vâneze și ca niște lupi care vor să răpească oile. Iar Sfântul Grigorie, văzând că se apropie ostașii și nu este cu putință a mai fugi și a se ascunde de dânsii, a ridicat mâinile la cer, încredințându-se acoperământului lui Dumnezeu. Asemenea a poruncit și diaconului său să facă. Și stăteau amândoi cu mâinile întinse și se rugau, iar ostașii căutau pe Sfântul cu sângeală însă nu l-au aflat pentru că nu puteau să-l vadă, deși de multe ori au trecut pe lângă dânsul. Apoi, căutându-l destul, s-au întors.

Pogorându-se din munte, ostașii au zis către cei ce-i aduseseră pe dânsii: „N-am aflat pe nimeni în muntele acesta, decât doi copaci stând nu departe unul de altul”. Iar unul dintre dânsii, înțelegând minunea ce s-a făcut, i-a lăsat și a alergat el însuși la munte. Apoi, aflând pe Sfântul și pe diaconul

stând la rugăciune, a căzut la picioarele lui, dorind să se facă creștin, ceea ce a și dobândit. Astfel s-a făcut din prigonitor, rob al lui Hristos și de atunci se ascundea împreună cu ceilalți creștini.

Odinioară, Sfântul Grigorie, săvârșindu-și obișnuitele sale rugăciuni către Dumnezeu, s-a tulburat foarte tare și a stat neclintit mult timp tăcând, ca și când ar fi privit la o prveliște de umilință. După mai multă vreme s-a luminat la față și, umplându-se de bucurie, a început cu mare glas a mulțumi lui Dumnezeu și a cânta cu glas de prăznuire, zicând: „Binecuvântat este Domnul, Care nu ne-a dat spre vânarea dinților lor”. Apoi l-a întrebat diaconul, zicând: „Care este pricina schimbării tale, Părinte, că adineaori erai tulburat și acum te arăți vesel?”. Iar Sfântul i-a răspuns: „Am văzut, fiule, o vedenie minunată cu un copil mic, luptându-se cu diavolul cel mare și, biruindu-l pe diavol, l-a aruncat la pământ”.

Iar diaconul nu a înțeles cele grăite și iarăși a zis Sfântul: „Un copil creștin cu numele Troadie a fost adus la judecată înaintea prigonitorului, și după multe și grele chinuri a fost omorât pentru Hristos, iar el acum merge la cer cu prăznuire. Deci eu mai întâi eram tulburat, căci mă temeam că nu cumva să-l biruie chinurile și să se lepede de Hristos. Dar acum, văzându-l săvârșindu-și nevoița muceniciei

și mergând către cer, mă bucur”. Diaconul, auzind acestea, se miră cum vede Sfântul cele ce se petrec departe, ca și cum ar fi aproape și slăvea pe Dumnezeu, Cel ce dă plăcuților Lui astfel de daruri.

Încetând prigoana, Sfântul s-a întors la scaunul său și, iarăși adunându-și turma să, bine o păzea. Apoi a așezat să se prăznuiască pomenirea Sfinților Mucenici care au pătimit în vremea prigoanei ce a fost atunci, iar slava lui Hristos se întindea și închinarea la idoli se pierdea prin sânguință Sfântului Grigorie care n-a încetat ostenindu-se întru bună vestire a lui Hristos până la sfârșitul vieții. Apoi, cu învățăturile sale și cu facerea de minuni, aducând către Dumnezeu pe locuitorii Neocezareei, precum și toate hotarele cele dimprejurul ei, a curățit-o de jertfele idolești, sfințind-o cu jertfa cea fără de sânge.

Ajungând la adânci bătrâneți s-a apropiat de fericitul sfârșit și la sfârșitul vieții a întrebat pe cei ce stăteau înaintea lui: „Câți necredincioși se mai află încă în Neocezareea?”. Și i-au răspuns că numai șaptesprezece se mai află, care se mai țin de închinarea la idoli, iar cetatea întreagă crede în Hristos. Atunci Sfântul a zis: „Slavă lui Dumnezeu căci, atunci când am venit eu în Neocezareea la episcopie numai șaptesprezece creștini am aflat,

toată cetatea fiind idolatră. Iar acum, mergând către Dumnezeu, rămân atâția necredincioși câți credincioși s-au aflat întâi, căci acum toată cetatea este a lui Hristos”.

Acestea zicând, și-a dat sufletul în mâinile lui Dumnezeu. Astfel a viețuit Sfântul Grigorie făcătorul de minuni al Neocezareei, cu plăcere de Dumnezeu și bine s-a săvârșit. Cu ale cărui sfinte rugăciuni să dea Domnul, să dobândim și noi sfârșit bun. Amin.

